

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KOZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Vidékre küldve:	
Helyben.	10 kor. — fill.	Egy évre	16 kor. — fill.
Egy évre	5	Fél évre	8
Fél évre	2	Negyed évre	4
Negyed évre	1	Egy óra	70
Egy óra	1		

Egyszám ára 4 fillér.

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **Uj. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:
 Hat hasabos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelent hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden szor 4 fillér.

A „Műpartoló egyesület“ről.

Azt mondják a művészetek iránt érzéketlen emberek — pedig sajnos! ilyenek sokan vannak — hogy a művészetek ápolása, művelése, támogatása pusztán fényezés, könnyen nélkülözhető drága élvezet. Hát hiszen úgy első tekintetre van benne valami. Mert hát egy kitünően sikerült bankett, vagy érdekeinket felettébb csiklandoztató multság, avagy egy teli pénzes zacskó is kézzelfoghatóbb haszonnal jár, mint egy kiváló festménynek, szobornak félórai szemlélete, mint egy klasszikus drámának végig hallgatása és nézése s több ehhez hasonló, zsebre nem rakható élvezetek. De csakis első tekintetre tűnik fel a dolog ilyen színben és csakis akkor, ha az élvezetek között különbséget nem teszünk és a közvetlen hasznot keressük. Mert ha meggondoljuk, hogy az öreg Brassai bácsi képes volt egy énekesnő meghalgtatása, avagy egy operai előadás kedvéért Kolozsvárról Budapestre menni; ha látjuk, hogy azok, akiknek módjukban van, messze idegenbe elutaznak, hogy az építészetnek

vagy a képzőművészetek egyéb ágának egy-egy remekét megnézhessek; ha nem kerüli el figyelmünket, hogy egy kiváló festményért, vagy csak egy-egy igazi művészettel készült butor-darabért is nem épen ritkán vagyonszámba menő összegeket áldoznak azok, akiknek van miből áldozni: ha mindezt meggondoljuk, lehetetlen kétségbevonunk, hogy a művészetekkel valami sokkal magasabb gyönyörűség van összekötve, mint az, amit egy jó vacsorával, vagy akármiféle megharapható élvezettel meg lehetne sze-rezni.

Ha pedig tovább vizsgálódunk, arra is rájövünk, hogy annak a népnek, amely a művészetekben gyönyörködni tud, nemcsak gondolkodásmódja nemesebb, intelligenciája magasabb, társadalmi élete elevenebb, vonzóbb, melegebb, — hanem — ezt jó megjegyezni, anyagi helyzete is sokkal kedvezőbb, szolidabb; és hogy a művészetek ápolásával, megértésével fejlődésével mindig egyenes arányban áll a közönség igazi, hamisítatlan műveltségének, ideális gondolkozásának, vagyonosodásának fejlődése is. Hogy

ez így van, meggyőző bennünket az ugynevezett nagy városokra vetett egyetlen tekintet.

Kiváltképen a képzőművészetek fejlődése jellemzi a közönség izlésének nemesedését, vagyoni helyzetének javulását; mert hiszen ezek megértéséhez kell a legnagyobb intelligencia s ezeknek előállítása foglalkoztat nagyon sok egyént.

Ennélfogva egészen világos dolog, hogy a művészeteket fejleszteni, pártolni elsőrendű kötelessége az államnak polgáraival szemben, de elsőrendű kötelessége a társadalomnak is önmagával szemben. Mert hiszen az állami életnek sikere úgy szólván egészen az állampolgárok értelmi fejlettségéhez van kötve s a társadalmi magasabb rendű gyönyörűségek a művészetekkel elválaszthatatlanul össze vannak kapcsolva.

Első rendű feladata pedig legkiváltképen a sajtónak, hogy a művészetek fejlődését, szeretetét teljes erejével munkálja, mert hiszen a sajtónak magasan lobogtatott zászlajára a társadalom, szellemi, erkölcsi, anyagi előmenetele van ragyogó betűkkel felírva.

Báró Wesselényi Miklós üldöztetése és elítélése.

Irta: **dr. Kardos Samu.**

1830-ban jelent meg Pesten gr. Széchenyi Istvan „Hitel“ című korszakalkotó munkája. Három évvel később, vagyis 1833-ban adta ki Bukarestben br. Wesselényi Miklós a még 1831-ben megírt, de a cenzura miatt itthon közre nem bocsátható „Baliteletekről“ cz. munkáját. Széchenyi „Hitel“-je volt az első riadó, mely a közgazdasági lethargiában szenvedő nemzetet ébredésre keltette; és Wesselényi Miklós „Baliteletekről“ szóló művében döngette elősnek a régi társadalmi rend korhadt oszlopait.

A két nagy férfiú hatása nemcsak a nemzet nagy retegeire, de azok törvényes képviselőire és pedig úgy a Pozsonyban székelő Felső és Alsó Tábla tagjaira, mint a Kolozsvárra összehívott erdélyi Rendekre felette nagy és üdvösséges vala. Erdély országgyűlési Naplójai és a Kőlcsey Ferenc által az 1832—1833 esztendőkről vezetett országgyűlési Napló fényes bizonyítást tesznek arról, hogy az öntudatra ébredt nemzet úgy Erdélyben, mint Magyarországon folyton fokozódó erővel kezdte követelni sérelmeinek orvoslását és kezdte kiépíteni jövőjé boldogulásának alapjait.

Való, hogy a közszellemnek ily hatal-

mas átalakulásához sokban járultak az európai nemzetközi viszonyok s a nemzetnek azon vágyakozása, hogy a fejlődő kor igényeivel lépést tartson, de az is való, hogy Széchenyi és Wesselényi fellépése nélkül a nemzet közgazdasági ereje végkép kimerült volna, politikai ellentálló képessége pedig egyszerűen megsemmisült volna. Sőt még az is való, hogy e két férfiú párhuzamos és áldásos működése nélkül az őket tíz évvel követő Kossuth Lajos szavai nem találta volna termékeny talajra a nemzet szívében, hanem mint kiáltó szózat nyomtalan hangzott volna el a pusztulásnak indult nemzet érzéketlen tömegében.

De nemcsak a nemzet hallotta és értette meg a Széchenyi és Wesselényi kiáltó szavát, de meghallották és megértették azt a bécsi kormány vezéreiből is. És míg Széchenyit, a ki kvietált lovast tiszt és az anlikus hajlamú Széchenyi Ferencz grófnak fia volt, csak gyanakvó szemmel nézték, addig a merész felléptű és rettenthetetlen bátorságú Wesselényire kiadták a pereát jelszót és csak lesték—várták az alkalmat, hogy mikor csaphatnak le Wesselényire, mikor ejthetik verembe az erdélyi oroszánt. A várt alkalom nem sokáig késett. Wesselényi, ki az 1834-iki erdélyi országgyűlésen nem mint meghívott regalista, hanem mint szülővármegyéje választott követe jelent meg, oly daczosan viselte magát nemcsak br. Nopcsa Elek gubernátorral, hanem magával a telj-

hatalmu kormánybiztosul kirendelt Estei Ferdinánd kir. főherceggel szemben is, hogy az 1834. május 23 ára kitűzött országgyűlést, már 1835 febr. 6 án éppen a Wesselényi vezérszerepet vívó ellentállása miatt minden látható eredmény nélkül elbocsátani, szétoszlatni kellett.

De Wesselényi nemcsak Erdély, de magyarországi birtokos is lévén, mint a magyar főrendi Tábla tagja élt a királyi meghívóban biztosított jogával s Erdélyből működési terét áttette Magyarországra, vagyis megjelent a pozsonyi diétán, a hol csakhamar vezetője lett az ellenzéknek és bálványja az országgyűlési ifjuságnak. 1834. decz. 9-én pedig Kőlcsey kíséretében megjelent Szatmármege közgyűlésén, hogy a Szatmármegei rendeket a Kőlcsey visszahívását eredményező utasítások megváltoztatására bírja.

Ezen az emlékezetes gyűlésen történt az, hogy Wesselényi az elnyomott és kiszípolozott jobbágyság földhöz kötött nyomorult sorsát lefestette és a nemességet arra a nagyveszedelemre figyelmeztette, mely ő reája abból származnék, ha a kormány, mely a jobbágyságot egyfelől kizsaratja, másfelől pedig a nemesség ellen gyűlöletre ingerelve azt fölszabadítja s a nemesség ellen ütő kártyaként kijátsza, saját tüzetől elragadtatva a kormányt álarczos vérszopónak nevezte. A nagy zajban többen félreértették Wesselényi szavait, sőt maga az elnöklő alispán

Kiválóan kötelessége a művészek szeretetének ápolása, fejlesztése az iskolának is, mert hiszen épen az iskola a műhelye a jövő nemzedék intelligenciájának.

Mindezek elmondására, pedig alkalmat szolgáltatott az a körülmény, hogy városunkban is megmozdult a művészek pártolásának, terjesztésének nemes eszméje, nálunk is megalakult a műpártoló egyesület s ez a sokra hivatott társaság már most életjelt is akar adni magáról.

Ez az életjel a képzőművészetek természeténél fogva más nem lehet, mint egy gondos kiállítás. És épen ezért van vidéki városokban feltétlenül szükség műpártoló, jobban mondva: műismertető társaságokra. A képzőművészet termékei nem olyanok, mint az irodalom, vagy csak a zeneköltészet termékei is melyeket végtelenül sokszorosítani s egyenként élvezni lehet. Irni olvasni majdnem mindenki tud s ezért van, hogy a világirodalom egy-egy remek alkotását az egész világ olvasó közönsége akár eredetiben, akár az eredetit megközelítő fordításában egyszerre élvezheti; a zeneköltészet termékei is hozzá férhetőbbek, mert, bár a zenéhez már kevesebben értenek, mint az olvasáshoz, mégis elegendően ahhoz, hogy mindenki megismerhesse, aki iránta érdeklődik. — Ellenben a festmények, szobrok igazán csak eredetiben élvezhetők, a róluk készített másolatok csak azokra nézve értékesek, akik

már az eredetit látták s a halvány másolatok hézagait képzeletükkel ki tudják pótolni. Hogy tehát igazi műélvezetben részesülhessünk, vagy meg kell vásárolnunk az eredeti műterméket, vagy oda kell utaznunk, ahol az meglátható. Ez azonban mindkettő olyan költséges mulatság, ami ha megérné is azt, amibe kerül, egyszerűen lehetetlenség a nagy vagyonnal nem rendelkező, de azért a műélvezetre jogosan vágyakozó nagy közönségre nézve. A kérdést azért megoldani másként nem lehet, mint szövetkezéssel, a fillérek összerakásával s erre való épen a műpártoló egyesület. A mi nekem, mint egyénnek legalább 100 koronába belekerülhetne, hogy egy művészeti kiállítást megtekintsek, — mert a fővárosba kellene néhány napi tartózkodásra felutaznom — azt a műpártoló egyesület révén 5 koronáért megkapom, sőt esetleg még egy értékes műtárgynak a birtokába juthatok. Ezt csakis a szövetkezés erejével érhetem el s ez a huszszoros költséghimélés már magában véve megéri, hogy a műpártoló egyesületet belépésemmel támogassam.

A legnagyobb örömmel üdvözöljük azért, már csak ez egyetlenegy szempontból is, a debreczeni műpártoló egyesület buzgólkodását a kiállítás rendezése körül, mely, a vasárnap közgyűlés határozata szerint, november 19-én nyílik meg. Egyszermind a legmelegebben ajánljuk ez ifju egyesületet polgártársaink figyel-

mébe, akik annak még nem tagjai, hogy mennél tömegesebben lépjenek be, mert minél több tagja lesz az egyesületnek, annál szebb kiállításokat tud rendezni s annál többen részesülhetnek az egyes, szerényebb anyagi körülmények között élőkre nézve szinte hozzáférhetetlen műélvezetben.

Ez a műélvezet pedig nem pusztá gyönyörűség, ennek egész társadalmi életünkre nézve rendkívüli fontossága van, amiről azonban — a szerkesztő ur szives engedelmével — majd máskor szólok bővebben.

— s — n.

Városi közgyűlés.

(Ötödik nap.)

Tegnap ötödik napja tárgyal már Debreczen törvény hatósága. Legőbb időtt az 1903-ik évi költségvetés tárgyalásával telt el. Tegnap végre ezt is befejezték. A közgyűlést még a mai napon is folytatják de már talán a mai napon be is fejezik; habár két igen fontos ügy van még hátra. A bizottsági tagok letszámának szaporítására és a szeskereskedéssel kapcsolatos Papp László féle ügyre vonatkozó tanácsi javaslatok, melyeknél előreláthatólag nagyobb szabású vita lesz.

A tegnap délutáni gyűlés lefolyásáról a tudósításunk a következő:

A gyűlést 3 óra után nyitotta meg Puky Gyula főispán. A költségvetés XIV tételének; a kövezet vam és helypénz tételét tárgyalták.

Uray Balint Wesselényi kijelentéseit felségsértésnek magyarázván felhívta őt magyarázni meg szavait. Mire Wesselényi a hiteles feljegyzések szerint e szavakkal felelt:

„Amit mondtam vissza nem vonom. A felség szentséges személyét sem most, sem soha én nem érdekelttem. Amit a kormányról mondtam, azt ismétlem s az tagadhatatlan. — Mondottam ugyanis, hogy a nemességtől különválva, sőt ellenséges indulatban tartani a parasztságot, egy gonosz politícának volt sikerült problémája és hogy a kormány a parasztságot védői álarca alatt szivja a köznep zsirját. Nem háritom én a parasztság zsirja szivását egyedül a kormányra, szivatik az másként is, szivjuk azt mi is, mert abból élünk. De ki tagadhatja, hogy a kormány is ne szivta volna és nem szivná?”

Hát a milliókra menő adó, melyet a fizetni alig tudó szegénységnek valóban esontja velejéből kell kisajtolni? Hát a sok milliókat felülhaladó élelemadásbeli vesztesége azon parasztságnak, mely oly gyakran küzdök éhséggel? hát gyermekeik élete, a kik a kormány parancsára fogdosatnak össze katonának?! Mindez nem zsirja e a parasztságnak és nem szivatott-e.”

Szószerint idéztem Wesselényi incriminált beszédét, azért, hogy mindenki láthassa és tudhassa, hogy Wesselényi ezen kétségkívül kemény beszédében kiméletlenül támadta a kormányt, de egyetlen egy sértő szót sem ejtett ki a koronázott király szentséges személye ellen. És mégis Wesselényit ezen beszéde miatt azon az alapon, hogy a

kormány és király ugyanazon egy fogalom, az 1723 évi IX. t. cz.-ben meghatározott felségsértés miatt a pozsonyi kir. Tábla előtt hűtlenségi perbe vonta a kormány 1835. május 5-én.

Ezen perrel majdnem egy időben indult meg a marosvásárhelyi kir. Tábla előtt Wesselényi ellen „a Balitetelekről” című munkájának kiadása és az 1834. erdélyi országgyűlés tanácskozmányainak kőszajtó útján való sokszorosítása miatt a közbéke és nyugalom veszélyeztetése miatt a második hűtlenségi per. Az erről szóló perbe idéző végzést Wesselényinek, aki akkor éppen Pozsonyban volt nem kézbesítettén Wesselényi kezeihez, ő barátai tanácsára, kik elfogatásától félték, meg sem jelent a perfelvételi határidőben, mire a marosvásárhelyi kir. Tábla őt 1835 márcz. 18-án incontinentiam vagyis makacságból elítélte s elene az elfogatási parancsot azonnal kiadta s ezen parancsot foganatosítás végett valamennyi erdélyi törvényhatóságnak megküldötte. 1835 május 1-én értesül Wesselényi arról, hogy őt, — Erdély egykori büszkeségét — szabálytalan megidézése dacára minden előzetes meghallgatás nélkül a marosvásárhelyi kir. Tábla nemcsak hosszú ideig tartó börtönre, de minden törvényes ok és alap nélkül még példás testi büntetésre is ítélte. Ez ítélet mélyen elkeseríti, de el nem csüggeszti Wesselényi hajthatatlan lelkét. Erre vallanak legalább „Naplójának” 1835. május 1-ről bevezetett következő szavai:

„Minő innep nap volt gyermekkorom óta ezen nap — írja Wesselényi — milyen

rokon érzéssel és örömmel kebellem üdvözöltem mindig az új életre, új munkásságra keltő szép tavaszt; — majd így folytatja: „és titeket, a tavasznak szép éneklőit, téged pacsirta, fellengő magasztalója a fiatal természetnek, s téged estike, a ligetek szerény dallosa, minő odaadó érzéssel hallgattalak midőn amaz önszántotta barázdáim felett lebegett; emez pedig nyájas berkem sűrűdő lombjai közül szívemhez szólott. Most nem szabad titeket sajátomból hallgatnom; vad önkény s az üldöző furiája pokol-gyújtotta fáklyáikkal ostoroznak vissza csendes lakomtól; ki vagyok küszöbölve örökömből, távol attól kell menedéket keresnem”, — majd így fejezi be kesergő szavait a honából kiűzött Wesselényi:

„Szegény Erdély, hiv fiadnak, kinél hiebb hegyeid között nem született — ez a sorsa, ez a jutalma. Oh bár el ne csüggesztene, el ne ijesztene másokat, küzdeni azon pályán, melyen az izmos inakkal haladónak ily töviskoszoru nyújtatik. Hidjétek el: szurósok ezen tövises, de rózsák nyílnak a küzdök keblében, rózsák, mely csak azon pályának virági, melyek hervadhatatlanok. Ne rettegjétek az üldözéstől, higyjétek nyugodtabb keblem nekem az üldözöttnek, mint üldözőimé, minden pillanat rablánczot csörgethet a számomra, de hidjétek, a szabadság fia ott is szabadabb leend, mint a szolgaság fattyai, kik dühök vadságában azt képzelik, hogy a lelket lehet rablánczba fűzni. Vagy talán a gyalázattól félték? Gyalázat csak a vétek szülötte. A jóért szenvedőt dicsőség kíséri. S az üldözések gyalázattal diadal jel-

K. Tóth Sámuel kifogásolja, hogy a vidéki kofak kevesebb helypénzt fizessenek mint a helybeliek.

Aczél Géza kijelenti, hogy ezen rövi desen segítenek.

A kövezetvám tételénél a közgyűlés a főszámvevő 122.880 koronájával szemben 130 ezer koronát vett fel.

A vásárterek kövezettel való ellátására a közgyűlés a főszámvevő által javasolt 8191 koronát hagyja meg.

A városi vám és helypénz tételeinél a gazdasági bizottság azt javasolja, adják bérbe.

A bérbeadás mellett szólaltak fel **Ábrahám** László, **Márton** Imre, a közgyűlés azonban a házikezelés mellett döntött.

A közigazgatási tétel.

A főszámvevő a közigazgatási tételnél a végösszeget nem tüntette fel. Ekkor a tanács a végösszeget 32.500 koronában állapította meg. A felügyelőbizottság ezzel szemben 36.609 koronában állapítja meg. A közgyűlés a felügyelőbizottság javaslatát fogadja el.

A napidíjasok fizetésénél 4000 koronát szavazott meg a közgyűlés.

Az egyház és rendőrség tételénél 2000 korona megtakarítás történt.

A színháznál vegyes kiadásokra 600 koronát szavaztak meg.

(Egy kis incidens.)

A kertészet tételénél a tanács fásításra 5000 koronát javasol felvenni.

L. Nagy Bálint szerint az utcák fásítását a polgármester nyomoritja el.

Erre **Aczél** Géza főmérnök, nem tekintén a közgyűlést és tagjait megillető komoly figyelemre: **L. Nagy** Bálintot Lensés

vénnyé varázsolja által a — szeplőtlen számára — az igazság istene!

Ámde Wesselényi sorsa előre megvala pecsételve, hiába jaidult fel hü fia mellett az egész nemzet, hiába irtak fel a törvényhatóságok az országgyűléshez, az országrendei pedig a kir. Felséghez, hogy Wesselényi perét szüntessék be és hiába öntötte a lánglelkű Kölcsey örök időkig felséges, mint gyanánt álló védőiratában legjobb tudását, legnemesebb érzéseit, legmagasztosabb gondolatait, hogy kétségtelenné tegye Wesselényi ártatlanságát. Wesselényinek buknia kellett éppen azért, mert ártatlan volt. Az elbizakodott, a gögős, a makacs és rövidlátó bécsi kormány azt hitte, hogy Wesselényi elítélésével megretenti a nemzetet, Wesselényi börtönbe hurcolásával rablánczra veri a szabadságra vágyakozó lelkeket, 1838 febr. 1 én hozta meg Gosztonyi Miklós ítélőmester előadása mellett a kir. Tábla Wesselényi hűtlenségi perében azt az ítéletet, mely szerint Wesselényit bűnösnek találván, az 1723. évi IX. t. cz. ben körülírt felségsértésben őt elkövetett vétségi büntetéséül és másokra nézve is oktató üdvösséges példaul 3 esztendei fogságra ítélte s ezen ítéletnek azonnali végrehajtását rendelte. Febr. 9-én — tehát már 8 nap mulva — a Hétszemélyes tabla a kir. Tábla ítéletét indokainál fogva helybenhagyta.

És bár Wesselényi a pesti árvízveszedelem alkalmával vagyis 1838. márczius 12—13—14 napjain emberfeletti munkát teljesített embertársai élete és vagyonának megmentése körül és bár ezen emberfeletti küzdelmének közepette szerzte zsembaját, a mely 1839. tavaszán már nagyon súlyossá állt, mégis őt a nemzete által bálványozott

Nagy Bálintnak szólítottá, egyidejűleg vizsgálva a polgármesterről a vádat.

L. Nagy Bálint a tapintatlan csufolódást a leghatározottabban utasította vissza, tudtára adván a gunyolódó főmérnöknek, hogy mi az ő becsületes neve.

Ezen affér szóbeli elintézése után a közgyűlés megszavazta az 5000 koronát.

(A kutmester ellen.)

A kutmester fizetésénél **K. Sóth** Sámuel azt indítványozza, mondjanak fel a kutmesternek és a kutak furását bízzák magánvállalkozóra.

Aczél Géza ellenzi az indítványt. A közgyűlés meghagyta a kutmesteri állást.

(A lóverseny tiszteletdíjáról)

A város a lóversenyekre évenként száz darab 10 koronás aranyat adott eddig, de most **Fejér** Ferencz dr. a tiszteletdíj eltörlését javasolja.

A közgyűlés elfogadta az indítványt és a tiszteletdíjat egyszer és mindenkorra eltörölte.

A rendkívüli költségvetést minden vitánélkül fogadták el.

A költségvetés végösszegét és a pótdót a mai gyűlésen állapítják meg.

(A bizottsági tagok számának szaporítása.)

Utolsó tárgya a tegnapi gyűlésnek a bizottsági tagok számának szaporítására vonatkozó tanácsi előterjesztés volt.

Vecsey Imre ösmertette ezt a javaslatot, a választókerületek újból való

hőst, annyi embertársa élete megmentőjét börtönbe hurcolták a bécsi kormány zsoldosai. Igaz, hogy rabsága nemsokáig tartott mert még a 3 esztendő eltelte előtt a pozsonyi országgyűlés alsó táblájának 16 rendbeli sikertelen felírás után végre a 17-ik felírásához a főrendek is csatlakozván, a király 1840. máj. 1. megkegyelmezett Wesselényi Miklósnak és a vele majdnem egyidőben elítelt Lovassy Lászlónak, csak hogy a kegyelem már nem sokat használt sem Wesselényinek, sem Lovassynak. Mert Wesselényi egyik szemére a börtönben teljesen megvakult, a másik szemére is alig látott valamit, Lovassy kinek bűne mindössze abból állott, hogy a Wesselényi Miklós tiszteletére 1836. jan. 29-én tartott fáklyásmenet alkalmával, mint az ifjuság vezére üdvözölő beszédet tartott, a Spielbergi fegyházban megörült,* lelkére örök homály borult s 1892-ben bekövetkezett haláláig Nagyszalontán szülei és rokonai végtelen bánatára, a hozzája nagy reményeket fűző nemzete pótolhatlan veszteségére, mint csendes, szánalomra méltó tébolyodott élte le sötét élete bús napjait.

* Tévedésen alapul a Debreczeni Ujság okt. 26-iki számában foglalt közleménynek ama része, melyben a nagysejű és lánglelkű Lovassyról, az mondatik, hogy már elfogatása idejében fél örült volt. Ez a kiderített tényeknek nem felel meg. Nekem birtokomban vannak a Lovassy László ifjúkori barátjának f. év aug. havában 8 éves korában elhunyt Rozvány György nagyszalontai ügyvéd és földbirtokosnak a Lovassy elfogatása, elhurcolása, elítélte, megörülése és kiszabadulására vonatkozó feljegyzések. De a nagy Wesselényinek sajátkezűleg írott, nálam másolatban meglevő naplójával és az elfogott Lovassy apjának Wesselényihez intézett levelével is tudom igazolni, hogy fia László nem elfogatása előtt, hanem annak utánna a börtönben örült meg. Lovassy László tragikus sorsát különben külön tárczában fogom megírni.

beosztását, melyet annak idején lapunkban részletesen ösmertettünk. A javaslat lényege az, hogy a város 10 kerületre oszlik és a bizottsági tagok létszáma oly módon emelkedik, hogy minden 250 lakosra jut egy város atya.

A közgyűlés a tanácsi javaslatot minden változtatás nélkül fogadta el.

Délutáni levél.

(A magyar huszárok becsületéről.)

Az osztrákság nem fér a taplós bőrében, melyből a kurucz nóta szerint dudát kell csinálni, hogy azon fujhassuk el az osztráknak azt a »jaj de . . . !« fájdalmas nótát.

Valamiféle Breiter nevezetű osztrák képviselő legutóbb, a Rajkszrathban, a magyar huszárok becsületét mocskolta rágalmazó nyelvvel. Tolvajoknak, rablóknak, asszony gyalázóknak, félvad ázsiai hordaként tüntette fel a mi erőszakosan Galicziába, Bukovinába parancsolt huszárfiainkat, kik fájó szívvel szakadnak el a hazától, kik után sirva-sir az árvaságra maradt édesanya és kik minden időben diszei, virágai voltak a világ összes hadseregének.

Mégis akadt olyan mocskos osztrák, ki nem átalta gyalazni, rágalmazni a magyar huszárt, kit az osztrák hivatalnokok katonai parancsolattal kényszerítenek az idegenben rendőri kötetesség végzésére, a mi azonban nem a magyar huszároknak róvható fel, hanem azoknak, a kik a magyar huszárt idegen földre parancsolják és a kik az idegen földön a magyar huszárt nem átalják az osztrák policzáj rendelkezése alá sülyeszteni. Azoknak a bőrből kéne (köztük Breiter képviselő ur bőrből is) dudát csinálni.

Egyelőre — fájdalom — le kell mondani erről a dudáról, hanem azért a magyar huszár becsületét gyalázó osztráknak Rákosi Viktor az ország-házban elhegedülte a nótáját. Ráolvassott a pimasz osztrákra és felvetette, hogy teljesítsék végre a magyar apák és anyák legmelegebb szívohaját, parancsolják haza Galicziából a magyar huszárt, de egyidejűleg a Breiter ur gyalázkodásait is erélyesen utasította vissza.

Rákosi Viktor hajdukövet fel-szólalása bizonyosan nem hangzott el hiába, maga Széll Kálmán helytelenítette a legujabb osztrák gyalázkodást, melynek a tisztázására a honvéd miniszter kéretett fel.

Pedig az itt az egyedüli orvos-ság, a mit Rákosi Viktor mondott. Hozzák haza a világ legelső katonáját, a dicső magyar huszárt, mely annyiszor védte meg Ausztriát és azután hadd marja az osztrák egymást. És majd midőn a veszekedett fajzatot

lebunkózták, végre-valahára majd mi is megcsinálhatjuk azt a nótabeli osztrák bőr dudát.

Szabad Hajdu.

NAPI HIREK.

Benedek János távozása.

Lapunk főszerkesztője Debreczenből Budapestre tette át állandó lakását. Távozó barátunkat ezen elhatározásában az a szempont vezérelte, hogy tulajdonképeni polgári foglalkozása — az ügyvédekés — mellett minél inkább képes legyen megfelelni a hajduböszörményi polgárság bizalmából nyert képviselői mandátummal együtt járó kötelességének. A „Debreczen“ főszerkesztői tisztségéről való lemondását már pár héttel ezelőtt bejelentette pártunk intéző bizottságának, melynek kívánsága folytán azonban a párt érdekei intézkedéséig még egyelőre megtartja ebbeli tisztségét. Benedek János lakása november 1-től kezdve Budapesten Üllői-ut 4. sz. alatt lesz, ugyanoda helyezte át ügyvédi irodáját is. Folyamatban lévő helybeli ügyeinek iratait Dr. Révi Nándor ügyvédnek adta át.

A magyar huszárok becsülete.

A huszár, ha közös is a mundérja, mindig magyar marad. Büszkeségünk nekünk a huszár, sok csatának, háborúnak dicsősége fűződik a nevéhez, virtusához. Nem esoda tehát, ha az osztrákok, akik nem valami kedvesen gondolnak a huszárra, csupa tradícióból, szidják a mi huszárságunkat s ha lehet s módját ejthetik, iparkodnak bekenni mindenféle reichsrati kifejezésekkel. A mult héten is, hogy az osztrák kormány asszisztáltatta a huszárokat a galicziai lengyel-rutén paraszt lázadások alatt, eme asszisztálásért Breiter osztrák szocialista képviselő a Reichsratban olyan kifejezéseket használt a huszárokról, hogy azok mindenre, még a Reichsrath tagjaira is inkább ráillettek, mint a világ első katonájára. Az osztrák képviselő ur nyelvöltögetéseit ma a magyar parlamentben Rákosi Viktor erélyesen veregette vissza s Széll Kálmán miniszterelnök helyeselve Rákosi felszólalását, szintén elítélte a Reichsrath illetlen hangját. Mindez ma azonban csak közjogi védelme volt a magyar huszárnak, az igazi megtorlást az inzultusért maguk végzik el, mert 16-ik huszárez. 2 tisztje provokálta Breit képviselőt az osztrák parlamentben használt kifejezéseiért. A provokálás kétszeres volt, első sorban a huszárságon ejtett sértésért kérték elégtételt, másodsor az a huszártiszt kértett elégtételt, akit Breiter a beszédjében megnevezett. Breiter a maga részéről segédeküi Czalowszky levéltári igazgatót és Webersfeld városi hivatalnokokat nevezte meg. Breiter a kihíváskor kijelentette, hogy mielőtt a kihívás felett határoz s mielőtt segédeküi direktívákat ad, előbb tanácskozni fog a parlamenti körökkel.

A reformáció ünnepe.

Október 31-dik napján ünnepli a református egyház a reformáció emléknapját. Ezen emléknapra vonatkozólag a

lelkészi kar köréből K. Tóth Kálmán ev. ref. lelkész a következő értesítést adja tudtul a híveknek:

Tekintetes szerkesztőség!

Méltóztassék becses lapjában közhirre tenni, hogy a reformáció emléknapján okt. 31-én reggeli 8 órakor a ref. templom tornyaiban minden harang megszólal s a szolgáló lelkészek e nagy nap emlékére alkalmi imát s beszédet tartanak. 9 órakor pedig a nagytemplomban gyülekeznek össze az ünnepléses istentiszteletre. Debreczen, 1902. okt. 29. Könyves Tóth Kálmán.

A pinczár iskola

ma délután 3 órakor nyílik meg a csapó-utcai ipariskola helyiségében. Nevezetes esemény ez a debreceni pinczárság belételeiben, mert ez a szakiskola első a vidéken. Mi is örömmel üdvözljük ez új szakiskola megnyitását, mely bizonyosan nemcsak a szakértelem fejlesztését illetően, de a magyarosítás terén is hasznára, díszére fog válni a magyar pinczárságnak. E szakiskola megnyitására több előkelő budapesti nagy vendéglős is megígérte lejárását. Este pedig, ezen alkalomból ünnepi vacsora lesz az Angol-királynő külön termében!

A Vilmos huszárezred lóversenye.

A Vilmos német császár és porosz király nevére nevezett 7-dik huszárezred gavallér tisztikara november hó 4-dikén, délután 1 órakor tartja meg a debreczeni lóversenyterén a szokásos őszi lóversenyét. Ezen idejű lóverseny is fényes sikerűnek ígérkezik, mert a gavallér tisztikar és a remek magyar ezred iránti érdeklődés s szeretet megnyilvánul ezen versenyeknél is. A versenyre vonatkozólag a tisztikar csinos kiállítású, magyar nyelven írott, nyomtatott füzetkét küldött be lapunk szerkesztőségéhez, melynek tájékoztató és a nagyszabású, érdekes versenyekre vonatkozó adataiból a következőket közöljük:

Tiszteletdíjakat ajánlottak föl: Ö kir. fensége Dom Miguel Braganzai herceg, ezredes, az ezred hölgyei, kézdi-sárfalvi Benkeő József altábornagy, Rieger Emil tábornok, Pálffy Miklós herceg, Esterházy Miklós herceg, gróf Zedwitz Alfréd ezredes, gróf Esterházy Sándor, gróf Bréda Viktor őrnagy, gróf Fugger-Babenhause kapitány, gróf Batthiány Gábor kapitány és gróf Haller Jenő hadnagy, Reinett Florián kapitány, gróf Starhemberg Vilmos kapitány, gróf Somssich Géza kapitány, gróf Szapáry József kapitány, gróf Széchenyi Viktor főhadnagy, Muhr Gyula tart. hadnagy. — Birák: Dom Miguel braganzai herceg, bayersheimi Schwitzer Lajos tábornok, Rieger Emil tábornok, Kaffka Ignác tábornok, báró Leonhardi Károly ezredes, gróf Zedwitz Alfréd ezredes, Nagy Győző alezredes, Horváth Lajos őrnagy, gróf Bréda Viktor őrnagy, báró Ulm Ferenc kapitány. — Versenybizottság: Máriássy László alezredes, gróf Starhemberg Vilmos kapitány, lovag Keil Henrik főhadnagy, báró Podmaniczky Béla hadnagy. Indítók: Döry László kapitány, gróf Haller Jenő hadnagy. — Pályafelügyelők: Kirsch Frigyes kapitány, Nedeczky Ferenc kapitány. — Mérleg: Clement Pál hadnagy, Nerhaft Kristóf kezelőtiszt. A mi pedig magát a lóversenyszámokat illeti, azokról lapunk legközelebbi számában fogunk emlékezni teljes részletek szerint.

Viharos gyűlés a városházán.

A városháza nagytermének falai között rég játszódtott le olyan viharos, izgatott hangulatu gyűlés, mint ma délelőtt. A Tóczó, Kondoros és Kádár árok természetes vizfolyásának jó karban tartásáról, illetőleg szabályozásáról volt szó. E végből az érdekelt birtokosoknak társulattá kellett volna alakulni és mára volt kitűzve az alakuló közgyűlés. Mintegy 500 érdekelt birtokos jelent meg Debreczenből, H.-Hadházzól, M. Pércsről, Alsó és Felső Józszáról, Szováthról, Derecskéről, Sámsonból. Az értekezleten hivatalból a vizjogi törvény értelmében Simonffy Imre polgármester elnökölt. A mai értekezletnek az lett volna a célja, hogy az alapszabályokat megállapítsák, a tisztikart megválasszák és a teljesítendő munkálatokra nézve az intézkedéseket megtegyék. — Azonban eredményre nem juthattak, mert olyan vihar tört ki, mely lehetetlenné tette a tanácskozást. A vihart tulajdonképen az okozta, hogy a polgármester az értekezletet azzal nyitotta meg, hogy az érdekelt birtokosok már az előző értekezleten kimondották, hogy társulattá alakultak. A polgármester nem folytathatta szavait, mert az értekezleten jelenlevők zajosán tiltakoztak a társulattá alakulás ellen, mely törvénytelen, amennyiben a jelenlevőket nem szavaztatták meg és ők nem voltak és nincsenek is a társulattá alakulás mellett. A polgármester, Aczél Géza főmérnök és a kultur mérnöki hivatal kiküldötte amellet érveltek, folytonos zaj, kiabálás mellett, hogy a társulattá alakulás megtörtént, az törvényes. Folytonos közbeiktatásokkal adták értesére a jelenlevők a polgármesternek, hogy ők nem akarnak társulattá alakulni, mert erre nincs szükség és az alakulás kimondása törvénytelen. Másfél óráig tartott a zaj, a lárma, de tárgyalni nem tudtak. Kocsár Gábor nagy figyelem között mutatott reá a polgármester törvénytelen cselekedetére; mert a polgármester, a törvény hivatott öre, nem tartja meg a törvényeket, mert ellenkező esetben láthatná most, hogy a nagy többség ellene van a társulat alakításának. Törvénytelen a kijelentése, hogy az értekezlet már társulattá alakult. Mutassa ki a polgármester, hogy a többség óhajtja ezt, olvastassa fel az erre vonatkozó jegyzőkönyvet. A polgármester mentegetődzött és visszautasította, hogy ő törvénytelenül jár el, újból azt hangoztatja, hogy neki „hivatálosan“ jelentették, az érdekelt birtokosok társulattá alakulásokat. Kocsár Gábort pedig azért a kijelentéséért, hogy ő a törvényeket nem tartja be, rendreutasítja. Kocsár Gábor a rendreutasítást nem fogadja el. A polgármester az ön pénzéből ne rendelkezék. Újból bizonyítja, hogy a polgármester törvénytelenül járt el és nem tartja meg a törvényeket. Végül felhívja a jelenlevőket, távozzanak az értekezletről. Általános helyeslés kísérette Kocsár szavait és a felhívásnak engedve, az érdekelt birtokosok eltávoztak, úgy hogy alig maradt a teremben 50 ember. A polgármester ezután, daczára, hogy a nagy többség, mintegy 40 ember ellene

van a társulattá alakulásnak, folytatta az értekezletet az ott maradt néhány emberrel és letárgyalta a tárgysorozatot. Az eltávoztak Kocsár Gáborral az élükön közjegyzőhöz mentek, hogy ott tiltakozásukat a megalakulás ellen írásbafoglalják.

Sima Ferencz hazavágyik.

A szentesiek egykori rajongva szeretett követje, a közszereplései által hirhetté vált Sima Ferencz volt országgyűlési képviselő különféle panaszolt tetteinek következményei elől Amerikába, a dollárok hazájába menekült ki. Azonban a Sima Ferencz utolsó reményei mihamar teljesen lehervadtak. Amerikai vállalkozásai balul ütöttek ki. Barátai cserben hagyták. Nepszeriségének utolsó roncsait is felélte és az idegenben legkeservesebben küzdök, hogy fentart-hassa magát és mint azt egy bizalmas barátjához intézett leveléből olvassuk, Sima Ferencz még azt a pillanatot is átkozza, melyben Amerika földjére tette lábát, mert az a föld reánézve a legiszonyatosabb szenvedések földje volt. Még akik nem osztották is Sima Ferencznek különféle szertelenkedéseit, ha olvasnak levelét, lehetetlen, hogy meg ne indítsa őket. A vaserélyü, fufangos eszű, véresszájú demagog összetört az idegen földön és ma már nincs szebb, kedvesebb, bensőbb vágya, minthogy az „átkozott amerikai földről” vissza—hazatérhessen. Mennyi tanulság, mennyi tragikum ebben a néhány szóban.

Nagy értekezlet a vármegyeházán.

Holnap délelőtt 9 órakor nagy fontosságú értekezletet tart Puky Gyula főispán a vármegyeházán, a nagy tanácssteremben. Ezen gyűlésen a vármegyei szolgabírók, jegyzők, a városok polgármesterei, vármegyei nagy birtokosok és kisbirtokosok teljes számban tognak megjelenni. Meg is érdeмли e tárgy a legmelegebb érdeklődést; mert ennek a tárgya a népünk, népünk fentartására fontos intézkedés lesz. Az országos gazdasági munkás és cselédsegélyező pénztár megalakítása képezi e nagy értekezlet tárgyát. Ezen értekezletre doktor Fáy Gyula miniszteri titkár is leérkezik. Oly nagy jelentőségű és kiszámíthatatlan szociál politikai horderejű intézmény ez, mely a közigazgatásnak és a társadalomnak egyaránt a leggondosabb figyelmére méltó; azért hisszük, hogy Hajdúvármegye közönsége is teljes lelkesedéssel járul e nemes czélok megvalósításához. A vármegyeházi nagy értekezlet holnap délelőtt 9 órakor kezdődik. Megemlítjük még, hogy a városházán pedig november hó 9-dikén tartanak ugyanezen ügyben értekezletet.

A letartóztatott törvényszéki irodaigazgató ügye.

Az egész városban még mindég élénken tárgyalják a hivatalos sikkasztással vádolt és letartóztatott Bródi Henrik, volt debreczeni törvényszéki irodaigazgató ügyét, ki a törvényszék által reábizott 1500 koronát nem fizette ki egyik fővárosi cégnek. A feljelentő fővárosi cég ugyan a panaszát már vissza vonta, kijelentve, hogy feljelentése téves elkönnyvelésen alapszik, azonban

az ügyészség, miután hivatalból üldözendő cselekmény forog fenn, az eljárást nem szüntette be. Bródit különben a vizsgálóbíró több ízben maga elé idézte, de a vallomás tételt mindenkor megtagadta. A vizsgálati fogság tovább fentartása ügyében a királyi tábla vádtanácsa legközelebb határoz.

A kerékpáros egyesület lakomája.

Mint lapunk más helyén is jelentjük: Benedek János dr. orsz. képviselő Debreczenből a fővárosba költözik. Benedek hosszabb ideig elnöke volt a Polgári kerékpáros egyesületnek, melynek felvirágzása körül nagy érdemeket szerzett Benedek János. Az egyesület háláját, ragaszkodását kiakarva fejezni az elnök iránt, kinek más téreni elfoglaltsága távol tartja az egyesület ügyeinek további vezetésétől, tegnap este a tiszteletere bucsuestélyt rendeztek a Dréher sör-csarnok termében. A bucsuestélyen igen sokan vettek részt és számos felköszöntő hangzott el.

A szenzációk városa.

Arad a szenzációk városa. A Krivány-ügy hullámai még alig simultak el, most újabb óriás sikkasztásról érkezik jelentés. Az Aradi Ipar- és Népbank igazgatója, az eddig megejtett vizsgálat szerint 309 ezer koronát sikkasztott. Letartóztatták.

Huszonnégy óráig szolgálatban.

Szurok János galgóczi állomásfőnök a minap szabadságra ment. Ez időre az üzletvezetőségéből Vattai Bálint forgalmi tisztviselőt küldötték ki, hogy az állomási főnököt helyettesítse. Tegnapelőtt történt hogy Vattai már huszonnégy órán át teljesített szolgálatot és így igen ki volt merülve. A fárasztó szolgálat után szunditva várta az esti vonatot s mikor annak jövetelét jelezték, álmos fővel sietett a vonat fogadására. Szerencsétlenségére azonban olyan közel állott a sinekhez, hogy a berobogó lokomotív elkapta a felölöltőjét, a vonat alá rántotta és a kerekek mindkét lábát lemet-szítették. A súlyosan sebesültet az ipolysági kórházba szállították.

Hirtelen halál.

Tragikus véget ért ma reggel Somogyi Sándor 67 éves csizmadia. Hazafelé igyekezett és eközben betért egy pohár pálinkára Monoki Lajos csapi utcai üzletébe. Megitta a pohár pálinkát távozni készült, alig tett azonban párt lépést, összeesett és mire hozzáiettek, már halott volt. Szívizélhűdás ölte meg. A rendőrség a holttestet a kórházba szállította.

Magyarország vasutai.

A kormánynek az ország közállapotairól szóló jelentése szerint a magyar birodalom vasuthálózatának hossza az 1901. év végén 17.264 kilométer volt. Ebből a M. Á. V. tulajdonában 7677, a M. Á. V. kezelésében 6618 és magánkezelésben 2974 kilométer volt. A vasutainkban fekvő beruházási tőke 3319 millió korona volt, ebből az államvasutaké 2216 millió korona. A M. Á. V. üzleti bevételei 202.44 millió koronát tettek, az állami kezelésben levő vasutaké 29.85, a többi magánvasutaké pedig összesen 44.16 millióra mentek. Az államvasutak összes kiadásai 116.64 millió koronát emésztettek fel s így a M. Á. V. üzleti feleslege 77.23 millió korona volt az 1900. évi 83.97 millióval szemben. Az állami kezelésben levő magánvasutak üzleti feleslege 11.49 millióról 12.84 millióra emelkedett, míg a magánkezelésben levő vasutak tiszta fölősege 14.49 millióról 13.81 millió koronára csökkent.

Készülő tüntetés a Gotterhalte ellen.

Az egyetemi ifjuság a minap érdekes határozatot hozott. Elbatározta, hogy ezen-tul a katonai ünnepeken is tüntetni fog a Gotterhalte ellen, olyképp, hogy ha a katonai ünnepeken a zenekar a Gotterhalte-t játszsza, ők a Himnusz és a Kossuth-nótát énekelve igyekeznek majd tulharsogni az osztrák himnuszt. Határozatukat november elsején akarják először végrehajteni. Ekkor esketik föl a Vérmezőn nagy katonai ünnepek korotében az októberben bevonult ujonczokat. A budapesti hadtestparancsnokság azonban már értesült az egyetemi ifjuság mozgalmáról s intézkedett, hogy az ifjuság terve ne valósulhasson meg.

106 éves asszony halála.

Komáromban a város legöregebb asszonya e hónap 25-én özv. Fuchsza Vendelné született Schrank Mária 106 éves korában elhunyt. Az özvegy míg élt, teljes látó és hallóképességgel bírt, csak menni nem tudott huzamosabb ideig. Napontai sétáját egy nőrokona kíséretében, kinek karjába kapaszkodott, minden reggel és délután megtette. Az étkezésben igen egyszerű volt. Egy kis tejeskávé és husleves elegendő volt arra, hogy többet ne egyék naponta. Utolsó óráiban is még szokott sétáiról beszélgetett. A szabadságharcz idején özv. Fuchsza Vendelné férjével szolgálták hazajukat. Az ácsi csatában golyózapor között vitte az élelmet a magyar honvédeknek. Görgeyt és Kossuthot személyesen ismerte s többször akadt velük dolga kényes megbízásokat teljesítve. Klapka tábornok számtalanszor kitüntette a magyar nőt azzal, hogy a legnagyobb zivataros napokban nála költötte el reggelijét s ott várta meg a katonai kéme tudósításait. Halálát nagy rokonság gyászolja, köztük számos dedunoka.

Mit adunk ki külföldi dohányért?

Erre a kérdésre választ találunk a pénzügyminiszterium költségvetésének most megjelent indoklásában, melyből megtudjuk, hogy az 1903. évre dohánybeszerzésre 18 millió kor.-át irányoztak elő, vagyis 1 millió kor.-val többet, mint az előző évben. Ez a magasabb előirányzás a termelési területnövekedésében leli magyarázatát. A külföldről behozott dohányárak költségeire a jövő évi költségvetésbe 1 millió koronával kevesebbet vettek fel, vagyis csak 15 millió kort. Ennek viszont abban rejlik a magyarázata, hogy a külföldi dohányárak kedvezőbb a. a. kulását a kormány kifogja használni.

A szerencse olyan, mint a lidércz.

Az emberek gyarlósága abban tünik ki, hogy a szerencséjüket egész életükön át ott keresik — a hol nem találják. A szerencse olyan, mint lidércz, maga mutatja meg magát, csak észre kell venni. De aztán meg is kell fogni, a meddig a fénye világít, addig kell kaparni utána.

A legutóbbi sorsjátékban a legnagyobb nyeremény, a 600.000 koronás jutalom, a Wolf Hugó bankháza áttal eladott s¹⁸ beosztásu sorsjegyre esett és így ezen legszerencsebb főarúsltó egyszerre nyotcz szegény embert tehetett boldoggá. A hova a szerencse egyszer betette, lábát, ott jó ideig meg is szokott maradni, kísérelje meg tehát mindenki szerencséjét és rendeljen osztályosjegyeket Wolf Hugó bankházában, Budapest, Bálvány-utca 10. Az új terv szerinti, 5000 nyereménnyel szaporit XI, sorsjáték első osztályának húzása már 1902. évi november hó 20. és 21-én tartatik meg.

A sorsjegyek ára: egy egész 12 K., egy fél 6 K., egy negyed 3 K., egy nyolczad 1 K., 50 fillér.

Az Akadémiai kör ügyéhez.*)

Fenti címmel a Debreczen október 15-ik számában cikket irt Nagy Sándor joghallgató, a megalakítandó „Akadémiai kör” bizottságának egyik tagja. Engem tamad, személyemmel foglalkozik egy hosszabb közleményem miatt, melyet a külön „Jogakadémiai kör” mellett egyik helyi lapban a múlt heten irtam. Velem kapcsolatban elmondja, hogy nem mindig egyformán fujdogálnah a szellők, neha nyugatról, neha meg keletről. Ebben igazat adok neki, sőt még azt is hozzáteszem, hogy a nyugati szél gyakrabban boz esőt nálunk, mint a keleti. Az eső termékenyíteni szokott, tehát áldást jelent. Így még azt is hozzáteszem, hogy a „szellő” képletét el ne ejtsem, ha a főiskolai ifjuság egy részének ama mozgalmát, mely a theologusokkal közös kört „Akadémiai kört” akar, szintén valami fujdogáló szellőhöz hasonlítjuk, akkor az én véleményem és meggyőződése szerint csakis a keleti szellőhöz lehet hasonlítani, mert a mint tudjuk, nálunk ez a szél nem igen szokott esőt, tehát áldást is hozni. Hogy pedig még tovább menve ne hasonlítom én ama fujdogáló mozgalmat nyugati szellőhöz tehát miért nem tartom vele járónak, utána következőnek az áldást, az esztendőre hosszú jövőre kívánatos erkölcsi hasznot, ezt bőven és tárgyilagosan kifejtettem a Szabadság okt. 19-iki számában megjelent cikkemben.

A ki elolvasta a Szabadság azon számát és elolvassa a Nagy Sándor cikket, rea jön, hogy a mi érveket és tapasztalati tényeket én ott felsoroltam a Jogakadémiai kör mellett azokat Nagy Sándor egy szóval sem czáfolta meg. Ezek szerint a dolog lényegére nekem most sem lehet más válaszom, mint amá multkori cikkem.

Hogy ennek dacára a Nagy Sándor felszólalására még e külön választ is megadom, teszem a cikkében személyemet illető kettős támadás folytán, önmagam iránt való kötelességből s teszem azért, mert ha ama kettős okok egyikét, melyek miatt engem támad, az ifjuságnak ha csak egy része is magáévá tenné, akkor az ifjuság nagyon különös helyzetbe jönne nem velem, hanem az egész közönséggel s általában mindenkivel szemben, a ki az ifjuság ügyei iránt érdeklődik. Azt mondja ugyanis Nagy Sándor, hogy megdöbbenéssel olvasta a soraimat, először azért, mert „egy tőlük távol álló idegen ember, nem diák, beleavatkozik az ifjuság magán ügyeibe.”

A ki elolvassa az én multkori cikket, belátja, hogy én beleavatkozni az ifjuság magán ügyeibe nem akartam, nem is avatkoztam bele, csupán véleményemet mondtam el az ifjuság mozgalmairól. Hogy pedig ezt a „Szabadság” egyenes felkérésére elmondottam, ahoz jogom volt, joga lett volna kivülem bárki másnak a közönség köréből, bármely idegen embernek, ha már Nagy Sándor engem is idegennek tart s kiméletlenül, még az elvi ellenféltől is megkivánható cseppnyi méltánylás nélkül

*) Kun Béla ur kérte fel lapunkat a fenti cikk közlésére, melyet mivel válasz egy lapunkban korábban megjelent cikkre, közlünk, de megjegyezzük, hogy Nagy Sándor joghallgató urnak és társainak az „Akadémiai kör” alakítására vonatkozó üdvös cikkét osztom. A reformaátus jogászoknak és theologusoknak már az iskolában karöltve kell működni, hogy azután az iskola falán kívül is megértsük egymást. Fel. szerk.

semmibe sem veszi, összetiporja azt a kaptcsot, mely engemet hosszú évek munkássága s küzdelmei által a debreczeni ifjusághoz, főképen a jogászfijusághoz kötött s bünül rója fel nekem, hogy szivben és lélekben egy-két szállal ma is oda köt.

De vegyük, hogy idegen vagyok. Akkor is bátran elmondhattam azt, a mit mondtam. Akár a Jogakadémiai, akár az Akadémiai kör alakul meg, mindkettőnek a fundamentumát az ifjusági határozaton kívül a városnak, egyháznak, iskolának pénzbeli segélye, a társadalomnak, a nagyközönségnek s az irányadó köröknek erkölcsi és anyagi támogatása fogja képezni.

Tehát a mit közpénznek a segítségével, a közvéleménynek tudomásával és városzerte való érdeklődés mellett fog megvalósítani az ifjuság, ahhoz bárki hozzászólhat a közönség köréből, mindenki, a ki a debreczeni kollegium nemes ifjusága iránt érdeklődik. Akár az Akadémiai, akár a Jogakadémiai kör alakul meg, mindkettőnek érezhető hatása és befolyása lesz a városi életre, a társadalomra, tehát ez az ügy, mint általában minden ifjusági ügy nem „ne nyulj hozzám” vagy „ne bántsvirág”-féle valami, melyet zárt ajtók mögé el kell dugni a kollegiumba, mint körülkerített üvegházba, hanem kivált ilyen messze kiható ügy, mint az Akadémiai kör s a Jogakadémiai kör ügye annál inkább a helyes irányban fog eldőlni, minél jobban megvitattják.

A második kifogása ellenem Nagy Sándornak, megdöbbenésének második oka az, hogy az Akadémiai kör ellen épen én irtam, a ki hajdan mellette irtam. Reám is ezitálja a Debreczeni Főiskolai Lapok általam szerkesztett évfolyamának ama sorait, melyek az én tollamból az Akadémiai kör mellett szólnak.

Csádalom, hogy emez idézeteket a Szabadságban megjelent cikkem után leközi Nagy Sándor. A Szabadságban ugyanis nyíltan, minden takargatás nélkül megirtam a következőket:

„Annak idején, mikor még az ifjuság kötelékébe tartoztam, mint másodéves jogász, én is részt vettem az Akadémiai kör felállítását célzó mozgalomban, azzal a fiatalos hévvel és lelkesedéssel, mint szokták azt a másodéves jogászok, szigorú mérlegelése nélkül a kivihetőségnek, a valóságnak s az ebből háramló erkölcsi haszonnak.”

Azt írom továbbá:

„Ennél ideálisabb célzt gondolni sem lehet, most is azt mondom, hogy ezt érdemes volt zászlóra írni, küzdeni, de azt is mondom egyuttal, hogy ha a kivihetőségről, a valósulásról van szó, ha az ideális felhevülés mellett tért adnánk a reális mérlegelésnek akkor ez a célz zátonyra jutott.”

Én magam sajnálom legjobban, hogy ma, négy év mulva így kell gondolkodnom az Akadémiai körről. Mikor a külön Jogakadémiai kör tervét meghallottam, sokat haboztam, sokat mérlegeltem nyomban a közös akadémiai kör mellett és ellen szóló körülményeket s arra a meggyőződésre jutottam, hogy ugy a jogászfijuságra, mint általában az egész ifjuság belbékéjére nézve üdvös s a messze jövőben is erkölcsi haszonnal járó csakis a külön Jogakadémiai kör lehet. Hogy mely tapasztalatból merített okok vittek rá erre a meggyőződésre, azt részletesen kifejtettem a Szabadságban megjelent

czikkemben, s itt még csak azt teszem hozzá, hogy ha valakinek a véleménye valamiről az idő, a tények, a körülmények s a tapasztalatok folytán változik, azért megtámadni senkit nem lehet és nem szabad.

Nagyon sajnálom, hogy Nagy Sándor az általam szerkesztett D. F. Lapokból csak azokat a cikkeket olvasta el, melyekből idézett. Ha kissé tovább forgatja az évfolyamot, a következőket is olvashatta volna:

„Föl tehát az utolsó harezra! Próbálni nem szégyen! Ha sikerül a próba, nyert ügyünk van, ha nem sikerül, te. yük az akadémiai kör eszméjét vétképen a lomtárba. Régen vajudik már a kérdés, s míg csak egy kis remény van megoldására, vétek elejtenünk, de viszont elérhetetlent hajhászunk döreség és időpazarlás.”

Ezt kellett írnom már akkor is. Most is emlékezem rá, keserűséggel és a csalódás előérzetével irtam. Beláttam már akkor, hogy a theologusokkal közös kör működésén áldás nem lesz. Annak a lapnak szerkesztői állásától, melyben én a testvériesüléstről a Nagy Sándor által is részben idézett cikkeket irtam, a közgyűlés színe előtt megakartak fosztani, csak azért, mert én a legátio kérdésében jogászkollegáim érdekeit védtem a lapban, éreztették mindenkivel szemben a kí jogász, a haragjukat, minden iránt a mi a jogászok terve és nézete volt, az ellenszenvüket, ez így ment éveken át, így lesz a jövőben is, úgy hogy ha most fegyverszünet és szélesed van is, én az akadémiai kört csak bonyodalmak, egyenetlenség es meg-megújuló viszálykodás melegágyának tarthatom.

A jövő megmutatja, kinek volt s kinek lesz igaza. Én a magam részéről a debreczeni ifjuságnak, mint szeretettel visszaemlékező hajdani tagja, előhaladást és zavartalan munkalkodást kívánok.

Kun Béla.

IRODALOM.

Uj énektan

jelent meg Tóth Árpád tanítónökepezdei tanár tolla alól: „A zenei hallás fejlesztésének vezérfonala.” ezimen. A mit a cím igér azt a tartalom bizonyítja. Szerző nem nyul e sokszoros alakban tengődő, de alapjában véve egy és ugyanazon kaptafára huzott módszerekhez, hanem néhány könnyű, rövid gyakorlatot ad élénk, amelyekkel való foglalkozás minden arra felhasználható pillanatot értékesít s képesít arra, hogy a hangok magasságát, a legszokatlanabb hangviszonyokat biztosan intouálhassuk s otthonosan mozogjunk a hangnemek és hangfajok legváltozatosabb chaoszában is, másszóval, hogy a hangjegyekkel ábrázolt zenét ne csak reatív képekben, hanem igaz valóságban érzékelhessük, vagyis megtanuljunk prima vista énekelni.

A zenei képzettség eme multhatatlan feltételének hiánya ma igen érezhető s gyakorisága a jó tankönyv teljes hiányára vezethető vissza.

Azért is őszinte örömmel üdvözöljük az új füzetet, mely kényelmes és könnyű eszközt nyújt az egészséges hallás biztos elsajátítására.

Békési „Prima” házikenyér sütőde Debreczenben.

Sütőde telep Miklós-utca 35. Falk ház. Főelárutító hely Nov. 1 től Piacz-u 26. Szikszay ház. a nagyüzsdé mellett. Fiok-elárutító helyek: Simonffy u. 2. és 18. számú vassátrak, hol ma és mindennap az elárutások történnék.

Korondi Sándorné és Társa.

Hogy mily alapossgal és czéltudatosan rendezte el szerző gyakorlatait, azt az egyes csoportokat kísérő őszinte commentárok igazolják és a szerző tapasztalataiba vetett bizalmat öregbiteni hivatják.

Felesleges dolog volna e helyen vitatni az abszolút hallás elengedhetetlen szükségességét minden zenélőre nézve, szintugy felesleges abbéli sajnálkozásunkat hangoztatni, hogy ez irányban alkalmas eszköz felett eddig nem rendelkezhetünk, de annál élesebben fog jelentkezni e kis füzet előnye, mely minden varázslat nélkül, a komoly tanulmányokon alapuló természetes rendszer útján juthat ama feltétel birtokába, melyet semmiféle hangszer segítségével, (nem is szólva a billentyűs hangszerekről) el nem érhetnénk.

Minden muzsikus és dilettáns a saját érdekeit szolgálja, ha e füzetnek könnyen követhető tanácsaihoz folyamodik.

Kapható Csáthy zeneműkereskedésében. Ára 1 k. 20 fillér.

Botrány a zsinagógában.

(Szeszélyes hitközségi elnök.)

A N—d írja ezen épületes botrányt. Bihardiószegi levelezőnk kinos botrány hírét jelenti, mely annyival visszataszítóbb s annál inkább elítélésre méltó, mert színtere egy templom szentélye volt, előidézője pedig a botránynak a hitközség feje Levelezőnk a következőkben mondja el a sajnálatos botrány történetét:

Szombaton volt a sátoros ünnep utolsó napja a, Simchasthora, (a thóra örömmünnepe,) amelyet a zsidók lehetőleg fényesen szoktak megülni. A zsinagógát teljesen kivilágítják, a falakat feldíszítik. A thóra tekeret héber örömdalok éneklése mellett körülhordják a templomban

A menetet a gyermekek zászlókkal kísérik. A körmenetben nők, különösen lányok vesznek részt, akik ünneplő ruhába öltözve rendszerint lázasan készülődnek e kedves szertartásra.

Annál nagyobb volt a nők elkéseredése szombaton este Bihardiószegen, amikor a zsinagógában a hölgyek karzatát zárva találták. Klein Simon hitközségi elnök ugyanis a templom szolgáival bezáratta a hölgyek karzatát, az ajtó kulcsát pedig magához vette, hogy a nők ne vehessenek részt a körmenetben. Ez az intézkedés rendkívül felháborította a híveket, de különösen a nőket, akik részben az udvaron álldogálva várakoztak, hátha kinyitják az ajtót, nagyjából azonban kénytelenek voltak szégyenkezve hazamenni.

Nagysokára Klein Simon hitközségi elnök is megjelent a helyszínen, ahol zugó szemrehányással fogadták s követelték karzat kulcsát, a melyet sem a kérésre, sem a fenyegetésekre nem volt hajlandó átadni. Weisz Jakab erre több hitközségi taggal vállalva neki dőlt az erős tölgysa ajtónak s betörte.

Ez alatt természetesen óriási botrány viharzott a zsinagógában, s a skandalum majnem verekedéssé fajult. Profán durva, szitkozódások röpködtek a szent falak között, amelyeket nagyobb részét a hitközségi elnök felé zudították.

A hívek végre erőszakkal mégis elértek céljukat s a nők még is résztvehettek az ünneplés körmenetben, amelyből a hitközség elnöke csupa szeszélyből kiakarta őket zárni. Klein ellen nagy a felháborodás a bihardióségi izraelita hitközség tagjai között s már mozgalom is indult, hogy a szeszélyes elnököt lemondásra kényszerítik.

CSARNOK.

Vaterloo.

Erckmann—Chatrián elbeszélése után fordította: ifjabb Mórincz Pál.

En már Lützellal ösmerkedtem össze az ilyen sebesültekkel való bánással. Mi mindent kell szenvedni az ilyen golyótól, kartácstól vagy kardsapástól sérült sebesültek, különösen a milyen vágásokat ezek a mi vérteseink osztogattak. Valahány ilyen szerencsétlent láttam, dicsértem az urat, hogy engemet megoltalmazott az ilyen nyomoruságtól. Még jó, hogy harc közben nem számlálhatja az ember a golyókat és kartácslást, mert ilyen végsorsra gondolva rettenetesen megijedne.

Egész elbámultam, hogy ezen mézár-iasból, mely jóval rettenetesebb volt még a lützeni és lipsei mézár-iasoknál is, még enyien is megmenekültünk, mert noha a csata öt óra hosszat tartott, mégis a holttestek némely helyen két-három láb magasra gyűlve is heverték. A vér csakugy patkózott és az országuton, hol az ágyukkal keresztül vágattak, véres csafatok, husdabok, összezuzott csontok mutattak az ágyuk nyomát. Mindezeket az ifjuság felvilágosítására beszélem el. Hál Istennek, én már abban a korban vagyok, hogy többé ugysem hajtának a csatába. De az ifjuság hadd tudja meg, hogy mi az a háboru. Mert az ifjuság olyan, a helyett hogy becsületesen dolgozna, a helyett hogy öreg szüleit gyámoltatná, leginkább a háboruról ábrándozik. Pedig csak képzeljék el ezen szerencsétlenek helyzetét, midőn roncsolt tagokkal, tehetetlenül hevernek az uton és már messziről hallják a nehéz ágyuk robaját, a vágató, nyerítő lovak patkójának nyerítését, midőn vágatva rohannak feljök és rájuk . . .

E pillanatban bizonyosan eszökbe jut szegény öreg szülejök, a kik a falusi kis ház előtt karjokat kitarva bucsuztak tőlük, miközben ők hetykén kiáltottak vissza;

— Megyek a háboruba, de érdempénzzel és vállbojtosan térek vissza.

De bármint sirjanak, bármiként jajveszékelenek és bármint fohászkoznak az úrhoz, jajkiáltásokra, panaszokra nem hallgat senki. De ime ütött a végóra — a döbörgő ágyuk, a löszerrel telt nehéz koszik, mind közelebb közelebb jönnek, már szinte magok is előre hallják csontjaik ropogását és a nehéz kerekek tényleg belevágának a tehetetlen testbe és a véres tetem vonaglása is megszűnik egyszer csak.

De hátha még családos is az ember, gyermekei vannak, az utolsó ingét is odaadná, csak hogy ily' szörnyű helyzetnek ne legyen kitéve.

De mindez nem használ semmit. „A rossz szív soh' sem javul meg, a jólekek pedig hívek a kötelességükhöz. Az ilyeneknek legalább meg marad az Isten igazságában való hitök. Az ilyenek dicsvágyból nem gyilkolják az embertársokat . . ., csak a kényszerűségnek engednek, csupán életüket védelmezik és a kiontott vér nem tapad a lelkekhez.

Azonban visszatérek a csatatörténetére és hogy miként folyt le a sebesültek tovább szállítása.

(Folyt. köv.)

Nyilttér.)*

Vevőink figyelmébe.

Van szerencsénk t. vevőinket értesíteni, — hogy Kosárka Endre ur, a Lovass és Losárka czégből — barátságos megálapodás után kilépett és helyette Ladányi Ferencz eddigi kiltag lépett be, kérjük tehát a t. vevőinket, hogy a Lovass és Kosárka czégben helyezett bizalmukat az új cég irányában is fentartani sziveskedjenek. Dusan felszerelt női ruhaszövet és seilyem áruházunkat ajánljuk a t. vevőink figyelmébe.

Tisztelettel:

Lovass Zoltán, Kosárka Endre,
Ladányi Ferencz. Piac-utca Vecsey-ház.

* E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a Szerkesztőség.

Nincsen ajándék!

ezt kizárják legolcsóbb áraink. Divatos női ruhakelmék, díszek, Barchetek, kendők, meleg alsók **Boros Testvérek** nőidivat áruházában Debreczen Kossuth-u. 6.

A „Hortobágy“ gőzmalom

városi liszt raktárában csapó utca 4 szám tengeri liszt, tengeri dara, és árpa dara bármily mennyiségben kapható.

SZENDRŐSÁNDOR

zongora, hangszer készítő és hangoló ajánlja legjobb gyártmányú zongoráit, hegedűit és pianinóit. Javításokat és hangolásokat előnyös árak mellett eszközöl Szt.-Anna-u. 3.

Hirdetmény.

A debreczeni **Csizmadia Árucarnok Szövetkezet** Csapó-utczai 17 sz. házánál (Korona vendéglő)

2 utczai bolthelyiség

1903 május 1-től számítandó 3 vagy 6 évre együttesen — esetleg külön-külön **f. évi november hó 9-én vasárnap d. e. 11 órakor** a csizmadia árucarnokban tartandó nyilvános árverésen bérbe fog adadni.

A feltételekre nézve bővebb felvilágosítással készségesen szolgál II. Hüvelyes-utca 6.

Kurucz Miklós
társulati elnök.

**Téli ruhák
tisztítását**

kifogástalanul teljesíti
Hrabéczy Antal

kelmefestő és vegytisztító
intézete

Debreczen

Széchenyi utca 42.

Üzlethelyiség az utcára. ²⁰⁻⁷

60 hectoliter

jó minőségű
idei termésű
BOR

eladó
Budaházy Szilárd
hajdusámsomi lakosnál.

Eladó bor.

Vadász Emil
debreczeni
átkosföldi szőlőtelepén
az idei termés, mintegy

500 hectoliter

egészben vagy részletekben eladó.

Levél czim: (6-4)

Debreczen, Homokkert 185 sz.

OOO-OOOOOOOOOOOOO

== Színházi ==

selyem sálók

selyemkendők

Toll és Boázák,

Szörme Colliék (Boák)

1 frttól feljebb.

női, férfiesernyők

a legjobb állásu

párisi és bécsi füzők

kaphatók 5.

Bosznay J. és Társa

divatruházában, Kossuth-utca 5.

OOOOO-OOOOOOOOOOOOO

4643—1902. k.

Pályázati hirdetmény

Tiszacsege községnél elhalálozás folytán üresedésbe jött, évi 800 koronával és a befolyandó végrehajtási díjakkal javadalmazott irnok-végrehajtói állásra pályázatot nyitok.

Felhívom az azen állást elnyerni öhajtókat, hogy községi jegyzői oklevéllel, valamint az anyakönyvi ügyekben jártasságot igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket Tiszacsege község elöljáróságához **f. évi november 8-ig** adják be.

A választás ez év november 8-án fog megejteni.

Debreczen, 1902. okt. 27.

Orosz Sándor
főszolgabíró.

SZÁMOS CSALÁD LEHET BOLDOGGA

CSEKÉLY RIZIKÓ MELLETT

A MAGYAR KIRÁLYI OSZTÁLYSORSJÁTEK ÁLTAL AMIRE

DÖNTŐ BIZONYÍTÉK

* AZON ELVITÁZHATLAN TÉNY, HOGY

MINDEN MÁSODIK SORSJEGY NYER.

KIOSZTÁSRA KERÜLNEK A SORSJEGYVÁSÁRLÓK KÖZÖTT

A KÖVETKEZŐ NYEREMÉNYEK:

ESETLEG **EGY MILLIÓ KORONA**

RÉSZE: **600.000 KORONA**

400.000 " "

200.000 " "

100.000 " "

90.000- 80.000- 70.000- STB. STB.

a XI. sorsjáték I. osztályu húzása már **NOVEMBER**

20. és 21-én történik, s ehhez ismert szerencseszá-

mat ajánlja míg a készlet tart. *

1/8 EREDETI SORSJEGY 1. OSZTÁLYRA 1.50

1/4 " " " " 3.-

1/2 " " " " 6.-

1 " " " " 12.-

BENKŐ BANKHÁZA BUDAPEST.

VI. ANDRÁSSY-ÚT 79.

FIGYELMEZÉS MEGRENDELÉSHEZ LEVELEZŐLAP IS ALKALMAS!

MINDEN MEGBIZÁSHOZ POSTAI BEFIZETŐLAPOT

MELLEKELÜNK, MIÁLTAL T. VEVŐINKNEK AZON ELŐNYÜK VAN, HOGY

BEFIZETÉSEIKET „PORTOMENTESEN” TELJESÍTETIK.

A bankházunkban vásárolt sorsjegyekre eső nyereményeket

bármely vidéki bank kifizeti, mégis-a titoktartás céljából-

ajánlatos a nyert összegeket közvetlenül nálunk árvenni.

